

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Přezkoumání přihlášky pohledávky a jejich důsledky

Přezkoumání přihlášených pohledávek se děje při přezkumném jednání, které se koná (v případě, že není povoleno oddlužení) u insolvenčního soudu na podkladě seznamu přihlášených pohledávek zpracovaném insolvenčním správcem a v dostatečné lhůtě před konáním přezkumného jednání zveřejněném v insolvenčním rejstříku.

Pravost, výši nebo pořadí jednotlivých pohledávek mohou popírat dlužník, insolvenční správce i jednotliví (přihlášení) věřitelé. Do 30.3.2011 věřitelé popěrné právo neměli.[1] Popření pohledávky dlužníkem má podle § 410 odst. 2 IZ v oddlužení tytéž účinky jako popření pohledávky insolvenčním správcem, jde-li o popření pohledávky některého z nezajištěných věřitelů.[2] Novela 2019 přiznala dlužníku právo popřít i přihlášku zajištěného věřitele.[3] Ústavní soud[4] však v téže době rozhodl obdobně co do téhož ustanovení, avšak ve znění do 31.5.2019. Svůj nálezn odůvodnil tím, že je zde porušena rovnost účastníků[5], když zákon rozlišoval mezi dlužníky zajištěných a nezajištěných pohledávek co do účinků popěrných úkonů.

Při přezkumném jednání se za vykonatelnou považuje pohledávku, vůči níž věřitel prokáže její vykonatelnost nejpozději ke dni zjištění úpadku. Při přezkumném jednání nelze považovat vykonatelnou pohledávku za nevykonatelnou z důvodů, pro které byla popřena. Otázka přezkumu a zjištění vykonatelných pohledávek je důležitá pro určení, kdo má aktivní legitimaci k podání incidenční žaloby.

Novelou 2017 došlo ke změně, kdy v případě povoleného oddlužení přezkumné jednání se nekoná u insolvenčního soudu, ale v prostorách insolvenčního správce[6]. Insolvenční správce při osobním jednání s dlužníkem přezkoumá přihlášené pohledávky a výsledek přezkumu vyznačí v seznamu přihlášených pohledávek, který je součástí zprávy o přezkumu, jenž předloží insolvenčnímu soudu ke schválení.

Věřitel může až do skončení přezkumného jednání, dokud jeho pohledávka není zjištěna, měnit výši přihlašované pohledávky. Jestliže pro toto není možné přihlášku přezkoumat, vyloučí se ke zvláštnímu přezkumnému jednání.

Při přezkumném jednání lze popřít pohledávku pro pravost, výši, pořadí nebo jejich kombinaci. O popření pohledávky co do její pravosti jde tehdy, je-li namítáno, že pohledávka nevznikla nebo že již zcela zanikla anebo že se zcela promlčela. O popření pohledávky co do její výše jde tehdy, je-li namítáno, že dlužníkův závazek je nižší než přihlášená částka. Ten, kdo popírá výši pohledávky, musí současně uvést, jaká je ve skutečnosti výše pohledávky. O popření pohledávky co do jejího pořadí jde tehdy, je-li namítáno, že pohledávka má méně výhodné pořadí, než je pořadí uvedené v přihlášce pohledávky, nebo je-li popíráno právo na uspokojení pohledávky ze zajištění. Ten, kdo popírá pořadí pohledávky, musí současně uvést, v jakém pořadí má být pohledávka uspokojena[7].

Popřít pořadí je možné pouze v tom smyslu, že bude popíráno, že věřitel uplatnil výhodnější pořadí oproti ostatním (obecně tedy přihlásil pohledávku jako zajištěnou). Opačný popěrný úkon, tedy popírat nezajištěnou pohledávku tak, že ji měl přihlásit jako zajištěnou, učinit nelze.[8]

„Spor o pořadí, v jakém zajištěnému věřiteli vzniklo právo na přednostní uspokojení, nepovažuje insolvenční zákon za spor o pořadí pohledávek, jak je definován v § 195 insolvenčního zákona.“[\[9\]](#)

Popření výše pohledávky nemá vliv na její pořadí. Popření pořadí pohledávky nemá vliv na pravost nebo výši pohledávky. Popření práva na uspokojení pohledávky ze zajištění má však u zajištěného věřitele, který může tuto pohledávku vůči dlužníku uspokojit pouze z majetku poskytnutého k zajištění, tytéž účinky jako popření pravosti pohledávky, a bylo-li toto právo popřeno jen zčásti, tytéž účinky jako popření výše pohledávky.[\[10\]](#)

V případě popření nevykonatelné pohledávky, insolvenční správce vždy musí vyrozumět podle § 197 odst. 2 IZ věřitele o popření jeho nevykonatelné pohledávky s poučením o možnosti domáhat se určení své nevykonatelné pohledávky žalobou podanou u insolvenčního soudu ve lhůtě 15 dní od doručení vyrozumění nebo 30 dní od přezkumného jednání, podle toho, která ze lhůt skončí později. Novelou 2017 bylo toto modifikováno tak, že na místo lhůty navázané na přezkumné jednání u insolvenčního soudu se lhůta odvíjí od právní moci usnesení o schválení zprávy o přezkumu[\[11\]](#). Proti usnesení o schválení zprávy o přezkumu není odvolání přípustné, tedy právní moc toto usnesení (resp. odpovídající bod výroku) nastane dnem zveřejnění v insolvenčním rejstříku.

Insolvenční správce (obdobně též popírající osoba) je oprávněn vzít zpět popření pohledávky věřitele (§ 201 odst. 1 písm. c) IZ) v případě, že žaloba podána nebyla, pouze do uplynutí lhůty k jejímu podání.[\[12\]](#) Marným uplynutím těchto lhůt nastává účinek popření a k popřené pohledávce co do pravosti se nepřihlíží[\[13\]](#).

Je-li popřena vykonatelná pohledávka, žalobu musí podat osoba, která učinila popěrný úkon, a to ve lhůtě 30 dní od přezkumného jednání nebo od právní moci usnesení o schválení zprávy o přezkumu. V opačném případě nastává fikce jejího zjištění.[\[14\]](#)

Novela 2014 zakázala insolvenčnímu správci, aby (byť by jeho úsudek byl správný) pohledávku přihlášenou jako vykonatelnou přezkoumal jako nevykonatelnou, čímž by aktivně legitimovaným k vyvolání incidenčního sporu byl přihlášený věřitel (ačkoli přihlásil svou pohledávku jako vykonatelnou).[\[15\]](#) Po této novelizaci musí insolvenční správce požádat insolvenční soud o rozhodnutí, zda se pro účely přezkumného jednání pohledávka považuje za vykonatelnou či nevykonatelnou, čímž došlo k posílení právní jistoty přihlašovatelů pohledávek.[\[16\]](#) V případě vyvolaného incidenčního sporu (na základě žaloby nesprávně vyrozuměného věřitele s vykonatelnou pohledávkou) poté, co soud zjistí, že se jedná o pohledávku vykonatelnou, není to důvod pro zamítnutí žaloby, ale žalovaný (insolvenční správce) je povinen prokázat důvod popření podle § 199 IZ.[\[17\]](#) tedy de facto dojde ke změně předmětu sporu a žalovaný (insolvenční správce nebo popírající věřitel) bude nést břemeno tvrzení a břemeno důkazní k tomu, že popřená pohledávka není po právu.[\[18\]](#)

V případě popření nevykonatelné pohledávky je na popřeném věřiteli, aby v podané žalobě tvrdil a doložil všechny skutečnosti a důkazy, které mají přesvědčit soud o tom, že jeho pohledávka je přihlášená po právu. V případě popření vykonatelné pohledávky však je tento okruh skutečností omezen, neboť jako důvod popření lze uplatnit jen skutečnosti, které nebyly uplatněny dlužníkem v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí; důvodem popření nemůže být jiné právní posouzení věci.[\[19\]](#)

Hodlá-li přihlášený věřitel popřít přihlášku pohledávku jiného přihlášeného věřitele, musí tak učinit na příslušném formuláři písemně, přičemž popření pohledávky musí mít stejné náležitosti jako žaloba podle osř a musí z ní být patrné, zda se popírá pravost, výše nebo pořadí. Tento formulář musí být doručen insolvenčnímu soudu nejpozději 3 pracovní dny přede dnem konání přezkumného jednání, v případě řešení úpadku oddlužení nejpozději 10 dnů po uplynutí lhůty k přihlašování

pohledávek.[20]

Obecně tedy platí, že lze uplatnit jako důvod popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky jen skutkové námitky, které dlužník neuplatnil v řízení, jež předcházelo vydání předmětného rozhodnutí. Je přitom irelevantní, zda skutečnosti dlužník neuplatnil vlastní vinou či nikoli. Důsledkem jejich rezignace na procesní obranu je pak vznik exekučního titulu založeného rozhodnutím, které se vůbec neodůvodňuje (např. platební rozkaz nebo směnečný platební rozkaz), nebo rozhodnutími, která se odůvodňují jen minimálně (např. rozsudek pro zmeškání či pro uznání). Insolvenční správce tak může být v takovém sporu úspěšný i v případě, že by předkládal právní posouzení sporné věci v případě, pokud z právního titulu žádné právní posouzení věci neplyne. Nejvyšší soud[21] dovedl, že se toto vztahuje i na vykonatelnou pohledávku přiznanou pravomocným rozhodčím nálezem. V případě rozhodčího nálezu však nelze jako popěrný důvod uvést pochybení nebo špatné vyhodnocení rozhodce při posuzování tvrzení uplatněných dlužníkem v rámci tohoto řízení.[22]

Dospěje-li insolvenční soud k závěru, že k popření pohledávky přihlášeným věřitelem se nepřihlíží, odmítne jej rozhodnutím vydaným nejpozději do skončení přezkumného jednání. Jinak se tento popěrný úkon věřitele považuje uplynutím 10 dní od přezkumného jednání za žalobu (a je tedy soudem zapsána do rejstříku ICm). Omezení skutečností pro popření vykonatelné pohledávky zde platí taktéž. Je-li úpadek dlužníka řešen oddlužením, lhůta pro odmítnutí popěrného úkonu insolvenčnímu soudu končí nejpozději s rozhodnutím o schválení zprávy o přezkumu a lhůta 10 dní počíná tedy běžet od právní moci usnesení o schválení zprávy o přezkumu.

Bez ohledu na to, zda přihlášená pohledávka věřitele (vykonatelného či nevykonatelného) byla popřena pouze co do pořadí, nebo i co do pravosti nebo výše, věřitel musí být insolvenčním správcem o tomto popření vyrozuměn a aktivní legitimaci k podání žaloby má popřený věřitel.[23]

Byla-li přihláška pohledávky přezkoumána tak, že její zjištěná část tvoří méně než 50 % přihlášené, tedy pohledávky sestávající z jistiny a příslušenství (pohledávky jako celek)[24], k přihlášené pohledávce se nepřihlíží ani v rozsahu, ve kterém byla zjištěna.[25] Až Novelou 2014 bylo toto ustanovení novelizováno tak, že vložním druhého odstavce zákonodárce umožnil popřenému věřiteli, aby popřenou část pohledávky vzal zpět dříve, než nastanou účinky popření. Tímto úkonem (zpětvzetím) věřitel poníží svou pohledávku tak, že poté, co by měly nastat účinky popření, již toto popření nebude tvořit více než 50 % přihlášené pohledávky a aplikace ust. § 178 odst. 1 IZ se neuplatní. Do této změny soud aplikoval § 178 vždy bez ohledu na to, jaký právní úkon později věřitel učinil.

V případě uplatnění pohledávky ze směnky, nebyl-li nejpozději při přezkumném jednání předložen originál směnky (s výjimkou pokud se originál již nachází v soudní úschově z důvodu probíhajícího soudního řízení o zaplacení směnky), insolvenčnímu správci nezbyvá než tuto pohledávku popřít co do pravosti, neboť věřitel neosvědčil, že je majitelem dané směnky, resp. zda směnka je existentní. Nepředloží-li originál směnky ani v incidenčním sporu, nemůže ve sporu uspět.[26]

V případě uplatnění pohledávky blankosměnkou pak platí, že blankosměnka před jejím doplněním není považována za pohledávku[27], není tedy titulem zakládající závazkový vztah mezi věřitelem a dlužníkem, a proto věřitel musí v přihlášce uvést všechny relevantní skutečnosti týkající se daného kauzálního vztahu.[28]

Nejvyšší soud[29] vyslovil závěr, že jestliže věřitel uplatňuje pohledávku ze zajišťovací směnky, nemusí přihláška pohledávky obsahovat z hlediska vymezení právního důvodu jejího vzniku také údaje o směnkou zajištěné pohledávce, případně o dalších okolnostech, jež vznik pohledávky doprovázely. Toto klade zvýšené nároky na insolvenčního správce, který bez součinnosti dlužníka nemůže uplatnit kauzální námitky proti této směnce. Větším problémem je pak situace, kdy směnka

je dlužníkem vystavena s účelem zmenšení objemu svého majetku. Nelze předpokládat, že by dlužník v tomto případě poskytl insolvenčnímu správci součinnost a tyto skutečnosti mu sdělil. Otázka úspěšnosti popření takové směnečné pohledávky (zejména insolvenčním správcem) je tak zcela mizivá.[30]

Mgr. Bc. Milan Horák,
asistent soudce
Krajský soud v Ústí nad Labem

e-mail: MHorak@ksoud.unl.justice.cz

[1] Ústavní soud nálezem ze dne 1.7.2010, sp.zn. Pl. ÚS 14/10 ustanovení § 192 odst. 1 věta první včetně věty za středníkem zrušil dnem 31.3.2011 pro rozpor s čl. 36 odst. Listiny základních práv a svobod

[2] Usnesení Nejvyššího soudu, sp.zn. 29 ICdo 60/2014, ze dne 31.8.2016 (IZ ve znění do 31.5.2019)

[3] Novela IZ vypustila v § 410 odst. 5, věta první slovo „nezajištěného“, týká se však řízení s úpadkem po 1.6.2019

[4] Nález Ústavního soudu ČR, sp.zn. Pl. ÚS 2/19, ze dne 2.7.2019; z něho plyne závěr, že pokud je již insolvenční řízení skončeno, přichází v úvahu žaloba z lepšího práva, pokud insolvenční řízení není skončeno, a dlužník se domáhá toho, že popřel pohledávku, musí insolvenční správce znovu řádně zajištěného věřitele vyrozumět a ten si může podat proti dlužníku žalobu

[5] Dle čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod

[6] § 410 odst. 2 IZ ve znění od 1.7.2017

[7] § 193 až 195 IZ

[8] Usnesení Ústavního soudu, sp.zn. I. ÚS 3271/13, ze dne 6.2.2014

[9] Usnesení Nejvyššího soudu, sp.zn. 29 Cdo 2011/2014, ze dne 28.4.2016, nebo rozsudek Nejvyššího soudu, sp.zn. 29 ICdo 95/2017, ze dne 28.3.2019

[10] § 196 IZ

[11] § 1968 odst. 1 IZ ve znění od 1.7.2017

[12] Usnesení VS Praha, sp.zn. KSHK 40 INS 14552/2012, 1 VSPH 873/2013, ze dne 25.6.2013

[13] § 198 odst. 1 věta třetí IZ

[14] § 201 odst. 2 IZ, stejně tak bude vykonatelná pohledávka zjištěna v případě zamítnutí včasné žaloby nebo skončí-li řízení o ní jinak než meritorním rozhodnutím

[15] Usnesení VS Praha sp. zn. KSPH 41 INS 6715/2012, 3 VSPH 1616/2012

[16] Komentář k § 191 IZ, C.H.Beck

[17] § 198 odst. 3 IZ

[18] Chalupa Radim, Břemeno tvrzení a důkazní břemeno v řízení o určení pravosti popřené pohledávky

[19] § 200 odst. 6 IZ

[20] § 200 odst. 1 a 2 IZ

[21] Rozsudek Nejvyššího soudu, sp.zn. 29 Cdo 392/2011, ze dne 31.7.2013

[22] Marešová Marcela, Důvody popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodčím nálezem

[23] Usnesení Nejvyššího soudu, sp.zn. 29 Icdo 11/2012, ze dne 28.2.2013

[24] Usnesení Nejvyššího soudu, sp.zn. 29 NSČR 75/2016, ze dne 24.4.2018

[25] § 178 odst. 1 IZ

[26] Usnesení VS Praha, sp.zn. 101 VSPH 126/2016, ze dne 6.1.2017

[27] Rozsudek VS Praha, sp.zn. 9 Cmo 274/2004, ze dne 18.10.2004

[28] Fabian Pavel, Blankosměnky v insolvenčním řízení

[29] Usnesení Nejvyššího soudu, sp.zn. 29 ICdo 51/2015, ze dne 31.7.2017

[30] Derka Ladislav, Popírání pohledávek ze směnek v insolvenčním řízení a břemeno tvrzení a důkazní v incidenčních sporech

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Přičitatelnost jednání třetích osob dlužníkovi pro účely posouzení neúčinnosti: ano nebo ne?](#)
- [Srážka za prodej v insolvenci při ocenění majetkové podstaty](#)
- [Smlouvy o vzájemném plnění v insolvenci – judikaturní závěry](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)